

2011. március 10. - **Akinek csak egykönyvű mese a történelem, és ha az illető szocialista, annak a magyar történelem 1945-ben kezdődött, ami előtte volt, az sötét feudalizmus, fasizmussal átszőve.**

Az átlag polgár emlékezete számon tartja a történelmi táj hegycsúcsait (honfoglalás, Szent István, tatárjárás, Mátyás király, Mohács, Rákóczi) majd színre lép az egykori március 15-ike mesés jeleneteivel, legendás alakjaival, akik egy csodálatos szép napot varázsoltak elő, hogy legyen ami lelkesíti a jövő nemzedékeket. Talán nem is gondolunk rá, hogy nem a nap szüli a forradalmat, hogy a nagy nap hosszadalmas küzdelmek terméke, amikor már szétveti a feszültség a türelem kazánját. Március 15-ike és október 23-ika minden évben előfordul, rendszerint nyom nélkül el is múlik, de 1848-ban és 1956-ban ezek a napok egyszerre jelentették valami rendkívülinek a beteljesedését és a kezdetét.

Európai történelmünkben, de nagy valószínűséggel a korábbiakban is, a szabadságharcok jelentik a korszakok mérföldköveit, de azokat a köztes időszakok küzdelmei érelték meg.

Ötvenhat forradalma talán egészen másképpen zajlott volna le Negyvennyolc minden magyarban máig élő kollektív nemzeti élménye nélkül. A trikolor, a kokárda, a Mit kíván a magyar nemzet 12 pontja, a gyülekezés Bem apó szobránál, a Nemzeti dal Petőfi szobránál, ezek mind a nemzeti lélekparancs olyan példaképei, amikben nincs többé előrelátó mérlegelés, megindul az ár: „Aki magyar, velünk tart!” De ezek nélkül is megtörtént volna, aminek meg kellett történnie, esetleg körültekintőbben – ki tudja... A történelmi kép tehát meghatározó eleme volt a történeteknek. Ettől kezdve már két történelmi kép áll a magyar nép szeme előtt.

Negyvennyolcnak is volt példaképe – Rákóczi szabadságharca. Mindhárom szabadságharcnak közös vonása volt a vágyakozás, megszabadulni a jelenlegi helyzetből, és eljutni az állami életnek és a polgári életnek olyan fokára, amiben a tőlünk nyugatabbra élő nemzetek élnek. Azok a boldogabb országok mindig szimpatizáltak a magyarok küzdelmeivel, de nisi verba, amikor tettelegesen segítségre volt szükség, megismétlődött a mohácsi cserbenhagyás esete. Rákóczit lóvá tette a francia császár, Kossuthot diadalmenetben vitték körül hősként Londonban és az Egyesült Államokban a szabadkőművesek, mint eszméik nagy hőseit, azután hogy az orosz cár eltaposta a szabadságharcot. Folytassuk?

Most Negyvennyolcra emlékezünk. Gondolati elkalandozásunk előtt arról volt szó, hogy a nagy nap, március 15-ike, nem volt előzmények nélkül való. Csúnya, esős, szeles idő volt egyébként is. De ha megérik a helyzet, nem akadály az időjárás.

Felgyorsultak az események a francia forradalom nyomán az osztrák birodalomban is. A porosz uralkodó, II. Frigyes Vilmos és Habsburg II. Lipót 1791. augusztus 27-én közös nyilatkozatban fenyegette meg a franciákat arra az esetre, ha XVI. Lajosnak baja esne. A királyt akkor már sodorták az események, kényszerűen girondi kormányt nevezett ki. Ez a kormány 1792. április 20-án üzent hadat a Habsburg Birodalomnak, amelynek tartományai megéreztek a változás lehetőségeit.

1792. júl. 5-én megválasztják II. Ferencet a Német-római Birodalom császárának, öt évig tartó háborúskodás után francia győzelemmel kötöttek békét, amiben Ausztria Velence, Isztria, Dalmácia és Salzburg ellenében lemond Belgiumról és Lombardiáról. Nagy események zajlottak tehát, országok cseréltek gazdát egy-egy háború kimenetelétől függően, mely háborúkat az döntötte el, melyik oldalon tudtak több pénzt szerezni fegyverre, katonára. A Habsburg Birodalom részt vett a francia forradalom és a Napóleon ellen szervezett valamennyi koalícióban. Közel egymillió magyarországi katona harcolt ezekben a háborúkban, s tízezrek estek el az európai harctereken. Majd Napoleon hadai benyomultak Magyarországra is, kivédésére nemesi felkeléssel válaszoltunk. A magyarok nem bíztak a napoleoni győzelemre alapított függetlenségben a vesztes győri csata előtt sem. Ki gondolta volna akkor, hogy négy évtized múlva az ország élet-halál harcát vívja megvédett uralkodója ellenében. Ez a négy évtized száz évre való változást hozott a magyar társadalomban. A háborúk nyomán nehéz gazdasági helyzet alakult ki, ami felfokozta a társadalom szerkezetének egyenetlenségeit. Az ország népe főleg mezőgazdaságból élt, a szegénység ebben a rétegben szélesedett. A hivatalok, tisztségek a nemesség területe. Az értelmiségi réteg a legalsóbb társadalmi rétegből termelődik ki. Anyagilag nem ellátottak. A módosabb réteget a jobb családból származók alkotják. A reformok és a polgárosodás legelszántabb hívei az értelmiségiek köréből kerültek ki.

A francia forradalom eszméi feszítették a Birodalmat. Kegyetlen megtorlás járt azok terjesztéséért. 1795-ben a Martinovics-összeesküvés leleplezésekor 18 embert halálra ítélték, a vezetőikön végre is hajtották, az írók (Kazinczy, Verseggy, Batsányi) ítéletét azonban várbörtönre enyhítették. Így kerültek a kufsteini börtönbe. Kazinczy Ferenc (6 év börtön) később a nyelvújítás vezére lett, Fogságom naplója címen megírta börtön-émlékeit. Verseggy Ferenc (8 év börtön) a Marseillaise-t fordította, Batsányi János (1 év) költő, a királyok vérét követeli verseiben, később Napóleon schönbrunni kiáltványának fordítója.

Az ország minden rangú társadalmát eszmélésre és tette sarkallta ebben az időben a mozgalmas, eseménydús európai helyzet.

A főurak közül kiemelkedő Széchenyi Ferenc, aki sokat tett az országért. Létrehozta a Nemzeti Múzeumot és a Széchenyi könyvtárat. Anyja a Festetich-családból származott. Ő is a haladó gondolkodásúak közé tartozik. Fia, Széchenyi István lett a reformkor elindítója. 1825-ben az országgyűlésen felajánlja egyéves jövedelmét arra, hogy létrejöjjön a Magyar Tudományos Akadémia. Ezen az országgyűlésen sok más probléma is felvetődik, Felsőbüki Nagy Pál veti fel a jobbágycsere kérdését. Ez óriási felzúdulást vált ki. A nemesek első reakciója, hogy elzárkóznak a gondolattól. Még 23 év kell a nemzeti önzetlenség csodálatosan emelt szintjéhez, hogy a nemesség önként mondjon le kiváltságairól, hogy a jobbágyságot és minden egyéb szegényt és elmaradottat felkarolva létrehozza a magyar polgári társadalmat.

A gazdasági elmaradottságnak Széchenyi István üzen hadat, előbb szinte egymagában. Követeli az ősiségi törvény eltörlését, ami miatt a birtok nem eladható, nem adományozható, hanem csak örökölni lehet. Nem lehet felvenni hitelt, ami szükséges a fejlesztésre, mert a kölcsönző bankok nem látnak fedezetet a visszafizetésre. Könyveivel kezdeményez. A kor éretten fogadóképes gondolataira: a törvény előtti egyenlőség, a nemesek adóztatása, vízek, utak rendezése, monopóliumok és belső vámok eltörlése, árak hatósági szabályozása stb. A reformkor gyönyörű vívmányai Széchenyi nevét hirdetik: a Duna és a Tisza szabályozása, a pest-budai Lánchíd megépítése, gőzhajó a Balatonon, lóverseny meghonosítása, hengermalom építése, vasútépítés.

Kossuth Lajossal az 1832–36-os országgyűlésen találkozunk először. Korábban kézzel írott,

majd nyomtatásos újságát, az Országgyűlési Tudósításokat kézről-kézre adták, ami közvéleményt alakított. A reakciót maró gúnnyal, a reformeszméket tisztelettel és lelkesedéssel kommentálta. Tehetsége már ekkor sok hívet teremtett a reformok ügyének. I. Ferenc halála után a hatalom Metternich kezében összpontosult, aki az erőszak, a megfélemlítés eszközét alkalmazta. Az országgyűlési ifjak után Kossuth következett. Betiltották új lapját, a Törvényhatósági Tudósításokat, melyben az országgyűlés feloszlása után a megyei ellenállást élesztette. Ellenszegült, ezért „hűtlenség” vádjára alapján börtönbe hurcolták. A börtönben nemzetgazdaságtant és angol nyelvet tanult. 1841 januárjától Kossuth főszerkesztője a Pesti Hírlapnak, ezt a lehetőséget azért kapta, mert a kormánykörök úgy vélték, hogy a cenzúra és az anyagi érdekeltség majd megnyirbálja ellenzékiességét.

Kossuth a szó mestere volt, politikai vezércikkeivel új műfajt alkotott. Megismertette a gazdaság és a politika valamint a társadalom égető problémáit, azokra megoldást is javasolt. A független nemzeti állam híve volt, elképzelte a Habsburg Birodalmon belüli önálló gazdasági és politikai Magyarországot. Hirdette, hogy a nemesség nem birkózhat meg az új haza és új társadalom teremtésének feladatával az egész nép támogatása nélkül.

A korszak liberális nemeseinek és közöttük Kossuthnak a reformkori nemzetiségi nézetei egy új, jogegyenlőségen alapuló „politikai nemzet” (állampolgári nemzet) megteremtésén alapultak. A jogkiterjesztés, a jobbágy-felszabadítás nemzetiségi megkülönböztetés nélkül kiterjed mindenkire. A szabadság érzetén alapuló állampolgári közösség jön majd létre, amely háttérbe szorítja a nemzetiségi konfliktusokat. Hiszen a jövőbeli modern Magyarországon mindenki szabadabban, jobban él majd, ebből következően lojális lesz szabad hazája iránt, sőt lojálisabb, mint a határon túl élő nyelvi rokonai iránt.

Ebben akkor még lehetett reménykedni, de a feltörekvő magyar nemzeti ébredéssel párhuzamosan, bár attól időben lemaradva, az ország nemzetiségei körében írók, költők léptek politikai térre annak érdekében, hogy a sok nyelvjárásból egységes nyelvet alkossanak, mert ettől várták az eszményi nemzetállam létrehozásának alapozását.

A nemzetiségi kérdés ma is heves vita tárgya, és a magyar szabadságharc idején kibontakozó helyzetről nagyon jó összefoglalót találunk az interneten (Éretlenek – Online Érettségi Portál), ebből idézünk:

Nemzeti ébredés

A szlovák nemzetébredéstők felhasználták Herder nevezetes koncepcióját annak igazolására, hogy a IX–X. század fordulóján a magyar honfoglalás egy hatalmas jelentőségű, a keresztény középkor sorsának meghatározására képes szláv birodalom létrejöttét akadályozta meg. A román nemzeti eredetmítosz azt állítja, hogy a románok Decebál dákjainak leszármazottai, akik előbb voltak honosak a később Magyarországhoz tartozó erdélyi területen, mint a magyarok. A politikai eszközökkel létrehozott nemzettudatnak elkerülhetetlenül szükséges része az ellenségkép. Egy – még csak programként létező – nemzet csak valamely másik nemzethez viszonyítva tételezheti magát nemzetnek.

A múlt század első felében poroszok, szászok, bajorok, svábok, osztrákok a franciákhoz képest voltak németek. A szlovákoknak és az erdélyi románoknak a magyarok jelentették a nemzeti identitást fixáló ellenségképet. A századok óta szilárd államkeretben élő magyaroknak nem volt szükségük ilyen ellenségképre. Mindazonáltal a reformkori magyarok is a Bécs uralta németekhez képest voltak magyarok.

A magyarországi népcsoportok azt is sérelmezték, hogy a magyar rendi társadalomban nem voltak rendi jogaik. A románok nem kerültek Erdély kiváltságos nemzetei sorába a magyarok, székelyek és szászok mellé. A székely és a kun szabad parasztok rendi szervezettel bírtak, de

a románok és a szlovákok nem. Valóban. Ez a két hegylakó agrár elem nem termelt ki partnerképes vezetőréteget, amely kiharcolhatta volna a rendi státust. A nemzeti ébredés ezt a történelmi helyzetet egyfajta összeesküvés-elmélet atmoszférájában kezeli, miszerint a magyarok megakadályozták a szlovák nemzet kialakulását, és gátolták a román nemzeti öntudatosodást.

Mindez 1848–49-ben drámaian mutatkozott meg. A szabadságharc idején a hazai nemzetiségek mind szembefordultak a demokratikus magyar rezsimmel, és demokratikus mentalitású vezető köreik (Ludevít Stur, Avram Iancu) is Bécs szövetségesei lettek. 1849-ben a Szegedre menekült országgyűlés ugyan még megalkotta a világ első demokratikus nemzetiségi törvényét, ez azonban a vereség árnyékában és annak impressziója alatt történt. A címzetek legalábbis így fogták fel. Hatása nem volt, később sem tudott hagyománnyá válni.

A reformkor érdekegyesítési gondolata elvileg kiterjedt a nemzetiségi érdekek egyeztetésére is, az érdekegyesítő nemzetiségi politika realizálása azonban – mint 1848 bizonyítja – nem sikerült. Az európai és a magyar liberalizmus közös deficitje ez. Az egyéni szabadságjogokat a nemzet-állami léttel pragmatikusan egybekapcsoló klasszikus liberalizmus nem találta, mert nem találhatott valaminő »megoldást« a nemzetiségi kérdésre, a kisebbségi jogok ügyére, s ezt nem is lehet történelmietlen módon számon kérnünk. Inkább azt kell látnunk, hogy éppen az etnikai-kisebbségi jogok iránt bizonyos mértékig közömbös liberális jogállami viszonyok teremtik meg a legkedvezőbb feltételeket a nemzetiségi jogok érvényesítésére. Nem lehet azt állítani, hogy a latin nyelvű nemesi-rendi állam felváltása a magyar – polgári jogegyenlőségen alapuló – nemzetállammal, amely a magyar nemesi liberálisok törekvése volt, valaminő kudarc, »zsákutca« lett volna a nemzetiségek számára. Ellenkezőleg, a megnyíló politikai szabadságjogok a nemzetiségi törekvéseknek nyitottak szabadabb teret.

Nemzetiségi kérdés a szabadságharc idején

A magyarországi parasztság sok-nemzetiségű volt, ezért a forradalom alatti nemzetiségi mozgalmak először paraszti követelésekkel indultak, melyre a jobbágyfelszabadítás hiányosságai (zsellérek föld nélkül maradása, irtásföldek visszavétele stb.) adtak okot. A nemzetiségek aránya a XIX. században megközelítette az 50 %-ot. A nemzetiségi vezetőréteg igyekezett megszerezni a nemzetiségi parasztság támogatását. Ott ahol ez a jobbágykérdés bevonásával történt, sikerrel járt (Erdély, Délvidék, Horvátország). A nemzetiségi vezetők kollektív jogokat követeltek. A Batthyány-kormány ellenben az »egy politikai nemzet« álláspontjára helyezkedett, így nemzetiségiek csak mint egyének, és nem mint közösség, kaphattak jogokat. A nemzetiségiek sérelmei végül oda vezettek, hogy áprilisban és májusban már autonómiát követeltek.

A nemzetiségi problémák rendezetlenségét az udvar fegyverként tudta kijátszani a magyar forradalom ellen. A Délvidéken, Erdélyben véres nemzetiségi felkelésre került sor. A magyar országgyűlés csak nagyon későn (1849 júniusában) szánta rá magát egy haladóbb szellemű nemzetiségi határozat meghozatalára, de annak végrehajtására már nem maradt idő, tartalma pedig nem elégítette ki a nemzetiségi vezetőket.” (Idézet vége.)

A szerbek június elején fegyvert fogtak, a szerb főodbor hadba szólított minden szerb férfit a Magyar Királyság ellen. Ennek előzménye, hogy az orosz cár már májusban felajánlotta készségét fegyveres segítséget nyújtani a Habsburgoknak, ennek a szándéknak megfelelően érkezett négymillió rubel a belgrádi orosz követ kezéből Karlócára, a szerb lázadás központja részére.

Nem követjük tovább a világra szóló hősiesség jelenetein át a véres bukásig a szép márciusi nap következményeit, aminek nem feltétlenül kellett volna katasztrófában végződnie. Nagy árat

Március 15. a magyar szabadság ünnepe (Magyar Élet)

Írta: Adminisztrátor

2011. március 28. hétfő -

fizettünk, de hitünk szerint szívós nemzetté ötvöződtünk, és március 15-e a szabadság ünnepe lett minden magyar számára, végtelen időre.

A magyar nacionalizmus a francia vihar hátszelével, forradalmi trikolor kibontásával követelte a korszellem reformjait az uralkodótól. Az ország nemzetiségi nacionalistái a korszellem reformjait elutasító uralkodótól kértek és kaptak támogatást a magyarok ellen. Később a nemzetiségi nacionalista igényeket a nyugati hatalmak elégítették ki magyar területekből – elfeledve a magyarok legendás forradalmát és véráldozatát az emberi haladásért.

Európa, létrejötte óta, keresi élhető életformáját. Soknépű területének rendjét sokáig a szakrális hatalom eszmerendjében élte. Majd a papok és királyok, urak és szolgák rendjét leváltva sokféle küzdelmes útkeresés után – megjárva a kollektívizmus poklát is –, most kellene rátalálnia az emberiség békés életének és fejlődésének útjára.

Mindig gyanakodva és vonakodva fogadtuk a ránk szabadult „eszméket”, amiket a francia forradalom véres mocskából gerjesztettek nyugati politikai műhelyekben, tetszetős elnevezéssel, mint liberalizmus, szocializmus, kommunizmus. Félő hogy az újra divatba jött liberalizmus útján újra veszélyes pályára kerülünk. **Csapó Endre**